Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciuri:
Braşovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţul inserţiunilorŭ: o seriă garmondu pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 bani.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anu 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unu anu 40 franci, pe şése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anu 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unu anu 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtu abonamentele câtu şi inserţiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 19. Braşovŭ, Luni, Marţi 24 Ianuarie 1889.

## Mórtea prinţului de coronă.

**Braşovŭ**, 23 Ianuarie v.

Tote foile din monarchiă se ocupă în momentele de faţă aprópe esclusivŭ cu mórtea tragică a prinţului de coronă Rudolfŭ.

In cele următóre resumămŭ amĕruntele publicate până acuma despre cele ce au premersŭ şi au urmatŭ morţii neaşteptate a moştenitorului:

La sfatulŭ lui Kalnoky, Tisza şi Taaffe, Maiestatea Sa s'a învoitŭ cu mare greu, ca sĕ se publice adevĕrata causă a morţii prinţului Rudolfŭ.

Raporturile oficióse cuprindŭ următórele amĕrunte:

In înţelesulŭ protocolului luatŭ, Mercurĭ diminéţa la 7 óre archiducele, îmbrăcatŭ în vestmĕntulŭ sĕu de nópte, a deschisŭ uşa odăii şi a ordonatŭ camerierului, ca sĕ ia dispoşiţiunile necesare pentru vênătóre. După acésta s'a desbrăcatŭ, a închisŭ uşa şi s'a culcatŭ în patŭ. Pe dulăpiorulŭ sĕu de nópte ardea lumina. In astfeliu de situaţiune se afla când şi-a descărcatŭ revolverulŭ în partea dréptă a têmplei capului. Glonţulŭ a eşitŭ prin mijloculŭ craniului.

Camerierulŭ s'a reîntorsŭ şi a aşteptatŭ până la ora obicĭnuită.

Prinţulŭ de Filipŭ Coburg şi contele Hoyos diminéţa la 8 óre aşteptau cu nerăbdare pe moştenitorulŭ de tronŭ. Bătură în uşa odăii de durmitŭ a lui, dér nu primiră nicĭ unu rĕspunsŭ. Uşa odăii era încuiată, ceea ce până atuncĭ nicĭodată nu s'a întêmplatŭ. Óspeţii înspăimêntaţĭ în cele din urmă sparseră uşa. Pe archiducele ilŭ aflară mortŭ în patŭ. Mâna dréptă a lui era slobozită în josŭ pe marginea patului, ajungêndŭ până la pămentŭ. Lângă elŭ era josŭ pe pămêntŭ revolverulŭ. Faţa lui era acoperită cu sânge. Pe masă s'au aflatŭ mai multe epistole, în carĭ însĕ nicĭ printr'unŭ cuvêntŭ nu se amintesce despre o sinucidere intenţionată séu despre causele acestei sinucidert. Una dintre aceste epistole era adresată: „Maiestăţii Sale Reginei Elisabeta."

Comunicatulŭ din foile oficiale dice că prima impresiune a celorŭ, carĭ au aflatŭ pe prinţulŭ de coronă Rudolfŭ mortŭ în patŭ a datŭ nascere bănuielii că a muritŭ în urma unui atacŭ de apoplexiă.

„Nu putemŭ retăce, — dice Wiener Ztg." — că mai multe persóne au observatŭ la prinţulŭ de coronă în timpulŭ din urmă semne de iritaţiune bolnăviciósă a nervilorŭ, aşa că trebue sĕ credemŭ, că acéstă înfricoşată întêmplare este unŭ resultatŭ alŭ unei momentane turburărĭ a minţii. Afară de acésta trebue sĕ observămŭ că Alteţa Sa suferea de câtva timpŭ de durere de capŭ intensivă, care i se trage dela tómnă când a cădutŭ de pe calŭ. Acésta întêmplare a fostŭ ţinută secretŭ la voinţa espresă a Alteţei Sale!"

„Neue freie Presse" scrie: Semne positive dovedescŭ, că Lunĭ, când moştenitorulŭ de tronŭ a plecatŭ dela Viena la Meyerling, nu avea de cugetŭ sĕ se sinucidă; multŭ mai probabilŭ este, că în Meyerling i s'a ivitŭ vre-unŭ casŭ, care l'a hotărîtŭ la acéstă sinucidere.

Suntŭ însĕ semne, carĭ facŭ a se crede şi aceea, că archiducele mai de multŭ timpŭ a avutŭ cugetulŭ a se sinucide. Elŭ a disŭ mai de multe orĭ celorŭ din jurulŭ sĕu, că n'are sĕ trăiéscă multŭ. Când i s'a disŭ, că în curêndŭ are sĕ moştenéscă corona, elŭ rĕspunse: „O sĕ vedeţĭ, că nu o sĕ ajungŭ acésta."

*

Cele mai multe foi din străinătate nu vréu sĕ crédă, că archiducele s'ar fi sinucisŭ, ci susţinŭ că elŭ a fostŭ victima unui omorŭ din partea altora. Acésta credinţă se lăţi tare şi în Viena şi Budapesta.

„Pesti Naplo" mai alesŭ susţinŭ că prinţulŭ de coronă a fostŭ împuşcatŭ. Acestei bănuielĭ a datŭ espresiune şi „N. fr. Presse" în numĕrulŭ sĕu dela 31 Ianuarie, care însă a fostŭ confiscatŭ în Viena. Totŭ în sensulŭ acesta se esprimă şi diarele francese „Gaulois", „Matin", „Figaro". Nu vorŭ sĕ crédă că archiducele s'ar fi sinucisŭ nicĭ diarele „Temps" şi „Journal de Debats", carĭ numĕră între cele mai serióse diare francese.

Protesorulŭ Wiederhofer constată în protocolulŭ de secţionare, că rana dela capŭ a prinţului de coronă e mare. De aceea mulţĭ se îndoescŭ, că acéstă rană ar fi fostŭ causată de însuşĭ prinţulŭ şi încă cu revolverulŭ, ci décă este fidelă descrierea ranei, atuncĭ se crede, că ea a pututŭ fi causată numai prin puşcă de vênătóre.

Mai suntŭ şi alte cause, pentru carĭ mulţĭ nu voiau sĕ crédă că archiducele s'a sinucisŭ. Nervositatea lui, se dice, nu era în mĕsură aşa de mare, ca sĕ se pótă admite o sinucidere. Puţinŭ înainte de mórtea lui prinţulŭ sĕ fi fostŭ încă plinŭ de speranţe şi de ambiţiune faţă cu viitorulŭ. Afară de acésta primele scirĭ sosite despre mórtea lui au anunţatŭ, că archiducele s'a nenorocitŭ la vênătóre. In sensulŭ acesta i s'a telegrafatŭ şi ministrului preşedinte ungurescŭ. Tóte aceste împrejurărĭ au datŭ nutremĕntŭ bănuelei că archiducele nu s'a sinucisŭ.

*

A făcutŭ sensaţiă că contele Stefan Karolyi, care era în raporturĭ amicale cu prinţulŭ de coronă, a fostŭ chiematŭ la Viena. Se vorbesce că şi lui i-ar fi scrisŭ prinţulŭ o scrisóre, dér contele n'a voitŭ sĕ rĕspundă la nicĭ o întrebare ce i s'a pusŭ. „N. fr. Presse" l'a rugatŭ sĕ scrie unu articulŭ asupra moştenitorului, dér Karolyi a refusatŭ. După ce s'a întorsŭ contele Karolyi la Pesta, elŭ a declaratŭ în casina aristocraţilorŭ, că nu mai póte fi îndoielă că prinţulŭ de coronă s'a sinucisŭ. De atuncĭ foile din Pesta au încetatŭ de a mai esprima bănuelĭ în privinţa morţii moştenitorului.

*

Părerea medicilorŭ, carĭ au esaminatŭ şi sectatŭ pe prinţulŭ de coronă anume Dr, Hofmann profesorŭ de medicină legală, Dr. Kundrath profesorŭ şi şefŭ alŭ institutului patologicŭ-anatomicŭ, ca obducentŭ, Dr. Wiederhofer medicŭ alŭ curţii, este următórea:

Prinţulŭ de coronă a muritŭ din causa sfărîmării craniului şi a părţilorŭ anterióre ale creerilorŭ; sfărîmarea s'a produsŭ printr'o împuşcătură dată din nemijlocită apropiere în regiunea dréptă anterióră a têmplelorŭ; o împuşcătură dintr'unŭ revolverŭ de calibru mijlociu a fostŭ în stare a produce vătĕmarea descrisă; proiectilulŭ (glonţulŭ) n'a fostŭ găsitŭ, deórece a eşitŭ prin deşchidetura constatată desupra urechii stânge; nu e îndoielă, că însuşĭ principele de coronă s'a împuşcatŭ şi că imediatŭ a fostŭ mort; în fine medicii constată că au aflatŭ în capulŭ şi în creerii prinţului semne patologice din care se conchide la o stare mentală anormală şi care îndreptăţescŭ a admite, că fapta s'a întêmplatŭ în stare de alienaţiune mentală.

Actulŭ acesta s'a tipăritŭ în partea oficială a diarului „Wiener Zeitung".

*

Foile din Viena scriu articulĭ despre archiducele *Franciscŭ Ferdinand* ca viitorŭ prinţŭ de coronă. Se vorbesce că archiducele *Albrecht* a stăruitŭ pe lângă archiducele *Carolŭ Ludovicŭ*, ca sĕ nu abdică la moştenirea tronului, dér Carolŭ Ludovicŭ a declaratŭ hotărîtŭ că va abdice în favórea fiului sĕu Franciscŭ Ferdinandŭ. Se aşteptă acum că Impĕratulŭ îlŭ va adopta pe acesta.

*

*Franciscŭ Ferdinandŭ* d'Este, fiiulŭ celŭ mai mare alŭ archiducelui *Carolŭ Ludovicŭ*, fŭ nâscutŭ în 18 Decemvre 1863. La 1876 fŭ numitŭ sub-locotenentŭ în reg. de inf. nr. 32, la 1885 locotenentŭ, ér la 1885 sĕ făcŭ căpitanŭ în regim. de dragonĭ nr. 4. Acum este majorŭ în reg. de inf. nr. 102. Elŭ este încă neînsuratŭ.

*

O foiă din Pesta publică diferite amĕrunte din dilele din urmă ale vieţii prinţului de coronă, cum se dice după convorbirile din casina naţională, la care au luatŭ parte şi contele Stefanŭ Karolyi şi contele Iuliu Andrassy. Intre altele se dice că prinţulŭ Rudolfŭ a lăsatŭ părinţilorŭ sĕi şi la diferite persóne multe scrisorĭ, precum şi unŭ testamentŭ, care încheiă cu cuvintele: „Dumnedeu se binecuvinte patria nóstră uugurescă".

O persónă înaltă a disŭ, că în acestea e ceva adevĕrŭ, dér suntŭ pré multe născocirĭ. Adevĕratŭ e că prinţulŭ a lăsatŭ două scrisorĭ părinţilorŭ sĕi, trimise prin şefulŭ de secţiune în ministerulŭ de esterne Szögyeny, pe care prinţulŭ l'a însărcinatŭ într'o scrisóre se'i reguleze şi rĕmasulŭ şi i-a trimisŭ şi amêndouĕ cheile dela masa sa de scrisŭ. In scrisórea acésta, ér nu în testamentŭ rógă pe Szögyeny a'i saluta pe toţĭ amicii pentru cea din urmă óră şi dice că Dumnedeu sĕ binecuvinte scumpa patriă ungurescă. Prinţulŭ de coronă folosea acésta frasă în anii din urmă mai desŭ şi cu intenţiune, fiind-că prinţulŭ aflase că e bănuitŭ, că n'ar fi totŭ aşa de sincerŭ alipitŭ de Ungaria, ca de Austria. Acéstă bănuială voia elŭ sĕ o stigmatiseze temeinicŭ ca neîndreptăţita.

In testamentŭ lasă prinţulŭ persónelorŭ dimprejurulŭ sĕu voia d'a-şĭ lua obiectele folosite de elŭ ca amintire, ér fică-sa Elisaveta sĕ rĕmână sub tóte împrejurările lângă părinţii sĕi împĕrătescĭ. Din tóte acestea se deduce, că prinţulŭ se pregătea de multŭ de mórte şi în Pesta, când a fostŭ acolo cea din urmă óră, a disŭ de repeţite-orĭ: „Veţĭ vedé, că nu mai trăescŭ multŭ."

*

In „Berliner Tageblatt" impărtăşesce unŭ scriitorŭ austriacŭ, că prinţulŭ Rudolfŭ, cu ocasiunea sgomotelorŭ despre abdicarea regelui Milanŭ alŭ Serbiei, ar fi disŭ, că fiecare principe are datoria sĕ stea la loculŭ unde l'a pusŭ provedinţa, afară de casulŭ, când un principe nu se mai simte destulŭ de tare a corespunde datoriilorŭ posiţiunii sale; atuncĭ nu 'i mai rĕmâne altceva, decâtŭ sĕ abdică orĭ sĕ-şĭ slobódă unŭ glonţŭ în capŭ. Căcĭ mai bine sĕ nu fi pr.ncipe, decâtŭ sĕ fi principe rĕu.

*

Inmormêntarea se va face definitivŭ mâne, Marţĭ, la 4 óre după amédĭ. Ea se va face cu eschiderea orĭ cărei pompe estra ordinare. Dorinţa Maiestăţei Sale este ca înmormêntarea sĕ se facă fără pompă în cerculŭ familiei. Despre acésta a însciinţatŭ şi pe principii streinĭ, carĭ au voitŭ sĕ ia parte în persónă şi prin deputaţiunĭ.

---

## TELEGRAMELE „GAZ. TRANS".

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

**Viena**, 4 Februarie. După ceremonialulŭ stabilitŭ, la 9½ óre séra cadavrulŭ a fostŭ transportatŭ la biserica palatului ca sĕ fie espusŭ acolo. Intre sunetele paläştrine ridicară servitorii învĕlitórea de totŭ albă şi îmbrăcară cosciugulŭ. Inainte mergeau generalii Bombelles, Rosenberg şi Giesel. In biserică, după ce a fostŭ ridicatŭ pe catafalcŭ, fŭ binecuvêntatŭ. In curtea palatului aştepta într'aceea mulţime de ómenĭ adâncŭ mişcaţĭ. Adĭ princesa de coronă depune o cunună cu inscripţiunea: „Dela a ta Stefania". Trăsurile feţii mortului arată acum mare schimbare, mórtea a lucratŭ cumplitŭ. Rana e neacoperită de se vede, aşa a poruncitŭ acésta împĕratulŭ. Maiestatea Sa e în cea mai bună sănătate şi a primitŭ într'o audienţă mai lungă pe ministrulŭ Taaffe. Imbulzela publicului la palatŭ nu se póte descrie. Impĕrătésa, Gizela, Valeria vorŭ sta în timpulŭ îmormêntării în capela Iosifŭ, nu vorŭ însoţi conductulŭ.

**Viena**, 4 Februarie. In cercurile instruite nu se scie nicăerĭ nimicŭ despre presupusa renunţare a archiducelui *Carolŭ Ludovicŭ* la succesiunea la tronŭ.

---

## Manifestulŭ lui Boulanger.

La 29 Ianuarie n. generalulŭ Boulanger a adresatŭ următorulŭ manifestŭ alegĕtorilorŭ sĕi din departamentulŭ Senei.:

Deşi mĕ aflu sub stăpânirea emoţiunei ce am simţit'o în faţa uimitórei manifestaţiunĭ ce mi-s'a făcutŭ, totuşĭ nu potŭ sĕ nu'mĭ facŭ datoria de a'mĭ esprima adânca mea recunoscinţă alegĕtorilorŭ, carĭ cu atâta curagiu au sciutŭ sĕ înfrângă coaliţia parlamentară, alcătuită din cei carĭ prin greşalele şi intrigile lorŭ au periclitatŭ republica pe care o învócă cu atâtă îndrăsnelă.

Nicĭ-odată, sub nicĭ unŭ guvernŭ nu s'a organisatŭ contra unui candidatŭ o companie mai scandalósă, ca şi contra mea cu acéstă ocasiune, nicĭ-odată nimenĭ n'a fostŭ atacatŭ cu mai mare neruşinare, calomniatŭ în aşa modŭ şi ameninţatŭ atâtŭ de înspăimântătorŭ.

Cu biletulŭ de votŭ în mână, cu o singură mişcare însĕ aţĭ făcutŭ sĕ dispară tóte calomniile şi toţĭ calomniatorii, şi republica, basată pe cinstea funcţio-

narilorŭ. pe libertatea sufragiului universalŭ, a rĕmasŭ acum.

Camera, care a luptatŭ cu o înverșunare ne mai audită contra mea, nu mai are acum înaintea sa decâtŭ disolvarea, și asta trebue negreșitŭ sĕ se și întêmple.

Alegĕtorĭ! vouĕ și energiei vóstre va trebui sĕ vĕ mulțuméscă patria nóstră mare, după ce va scăpa de cei carĭ adĭ sugŭ puterile ei și o desonoréză. Ușile republicei suntŭ acum deschise pentru toțĭ Francesii de trébă. Aceștia sĕ vină, — ĕr netrebnicii sĕ plece.

Sĕ trăiască Francia! Sĕ trăéscă Republica!

### Ambasodele despre Boulanger.

Unŭ personagiu din lumea mare, fórte frecuentatŭ în cercurile diplomatice, furniséză următorulŭ tablou, în care suntŭ cuprinse într'unŭ modŭ fidelŭ opiniunile predominante în diversele ambasade din Viena, în privința alegerei generalului Boulanger.

*Ambasada Francesă*: Alegerea generalului Boulanger nu implică în nicĭ unŭ felŭ idea, că întréga Franță e gata sĕ accepte pe generalulŭ Boulanger.

*Ambasada germană*: Nu trebue sĕ ne înșelămŭ, reușita generalului Boulanger e idea de revanșă, carĭ s'a aprobatŭ acuma prin cele 245,000 de voturĭ.

*Ambasada din Rusia*: Se esageréză prea multŭ urmările acestui evenimentŭ. Nimicŭ nu se va întêmplă în Franța; tóte vorŭ remâné în statu-quo, până la alegerile generale.

*Ambasada Englesă*: Victoria lui Boulanger, „copilulŭ minunelorŭ", este unŭ eșecŭ nereparabilŭ pentru republica parlamentară.

*Ambasada italiană*: Acéstă alegere e unŭ pericolŭ. Ea demonstréză, fără celŭ mai micŭ picŭ de îndoială, că Regele nostru a avutŭ mare dreptate, când a făcutŭ sĕ iasă în reliefŭ în discursulŭ tronului de alaltăerĭ, cum pacea înarmată e înșelătóre.

*Ambasada spaniolă*: Ce ne pasă de Boulanger! E Ruiz Zorilă care ne neliniștesce.

*Ambasada Turcéscă*: Așa a fostŭ scrisŭ!

### Deschiderea parlamentului italianŭ.

Regele Umberto alŭ Italiei a deschisŭ parlamentulŭ printr'unŭ discursŭ, în care a enumĕratŭ proiectele ce suntŭ a se discuta în sesiunea actuală, și între carĭ suntŭ proiectulŭ asupra penitenciarelorŭ, despre așeḑămintele religióse, despre instrucțiunea elementară și secundară și altele. Apoi ḑise:

Proiectele, asupra cărora avețĭ a vĕ rosti, suntŭ de unŭ caracterŭ pacînicŭ. Dér în pacea susținută prin înarmărĭ nu putemŭ sĕ ne încredemŭ; decă guvernulŭ meu nu s'ar îngriji ca armata nóstră sĕ priméscă mereu îmbunĕtățirĭ, atuncĭ amŭ puté fi numițĭ trădătorĭ ai patriei.

Situațiunea financiară a țĕrii ne impune, ca sĕ micșorămŭ cheltuielile și afară de căile de comunicație și armată celelalte proiecte de îmbunĕtățirĭ interne sĕ le lăsămŭ de ocamdată în suspensiune.

## SCIRILE ḐILEI.

**Unŭ circularŭ.** I. P. Sa Părintele Archiepiscopŭ Mironŭ Romanulŭ a adresatŭ clerului din archidiecesă unŭ circularŭ, ca în fiecare ḑi sĕ se tragă câte unŭ sfertŭ de óră clopotele și pe edificiile nóstre confesionale sĕ fiă arboratŭ câte unŭ steagŭ negru acésta până după înmormêntarea prințului de corónă Rudolfŭ; în ḑiua înmormêntării sĕ se oficieze liturghia cu ceteniile acomodate pentru odihna sufletului reposatului la care sĕ asiste și tinerimea școlară. Sâmbătă în sĕptĕmâna acésta sĕ se oficieze parastasŭ, la care sĕ fiă invitate și autoritățile locale; sĕ se întreprindă sub conducerea comitetelorŭ parochiale colecte benevole pentru înființarea unui fondŭ, în memoria decedatului, pentru sprijinirea tinerimei școlare cu stipendii orĭ cu alte ajutóre mai micĭ.

***

**Balŭ amânatŭ.** Din causa încetării din viéță a Alteței Sale principelui de corónă Rudolfŭ, balulŭ „Reuniunei femeilorŭ române din Brașovŭ" s'a amânatŭ până la o altă disposițiune.

***

**Michailŭ Stroescu.** „Telegrafulŭ românŭ" din Bucurescĭ spune, că neuitatulŭ Stroescu a voitŭ sĕ clădéscă cu banii sĕi șcóle române și o universitate română în Basarabia, spre a se 'mpedeca rusificarea poporului românŭ. Nu i-s'a datŭ însĕ voiă și atuncĭ marele patriotŭ românŭ 'șĭ-a îndreptatŭ ochii cătră Românii din regatŭ și de peste munțĭ.

***

**Fundațiune.** Inregistrămŭ cu plăcere următórele: „Domnule Redactorŭ! In comunicatulŭ din „Gazeta Transilvaniei" „Amintirĭ din anulŭ 1888" înșirându-se mai multe fundațiunĭ și darurĭ făcute în acelŭ anŭ spre îndemnarea și imitarea esemplului bunŭ, credŭ că e la loculŭ sĕu a face amintire aicĭ, că d-lŭ Ioanŭ Turcu, protonotarŭ alŭ comitatului Făgărașului, și cu soția d-sale, încă au făcutŭ începutulŭ la o fundațiune dândŭ 100 fl. v. a. cu menirea, ca din venitulŭ acestei fundațiunĭ sĕ se împartă de o camdată premii, și mărindu-se fondulŭ sĕ se împartă apoi și alte ajutóre copiilorŭ dela șcóla română din comuna Zêrnescĭ, loculŭ natalŭ alŭ fundatorilorŭ. — *d.*

***

**Pentru școlarii bolnavĭ.** Unŭ balu se va da în 9 Februarie st. n. 1889, în sala reuniunei de lectură din Năsĕudŭ în favórea fondului școlarilorŭ bolnavĭ. Prețulŭ intrărei de o persónă singuratică 1 fl., de o persónă în familiă 80 cr. v. a. Inceputulŭ la 8 óre séra. La balŭ invită: „Comisiunea administrătóre a fondului școlarilorŭ bolnavĭ".

***

**Societatea Carpații** din Brăile va da la 28 Ianuarie o convensire în salónele Ralli. Toaleta dómnelorŭ simplă, costumulŭ naționalŭ preferabilŭ. In ordinea de danțŭ e între altele: Hora Bucovinei, Romana, Mureșanca, Romanulŭ.

***

**Profesorulŭ Dr. Babeșŭ** a cerutŭ corpurilorŭ legiuitóre române acordarea dreptului de cetățénŭ românŭ cu dispensa de stgiu în virtutea articului 7, din Constituțiune.

***

**† Ludovicŭ Wiest**, artistulŭ, care în timpŭ de 50 de anĭ a fermecatŭ cu arcușulŭ sĕu societatea Bucurescilorŭ și care a înălțatŭ sufletele cu talentulŭ sĕu, nu mai este, spune „România". Compositorŭ distinsŭ, vechiu profesorŭ, la conservatorulŭ din Bucurescĭ, alŭ tuturorŭ artiștilorŭ din România, unulŭ din puținii măestri, carĭ au cuprinsŭ deplinŭ firea și dorulŭ Românilorŭ, a lăsatŭ în urmă'ĭ opere neperitóre românescĭ, hore, doine, romanțe naționale, care atingŭ sufletulŭ și facŭ sĕ vibreze în inima fie-căruĭ Românŭ accentele dulcĭ ale poesiei și melodiei naționale. Amintirea'ĭ va fi în vecĭ neuitată.

***

**Inșelătoriă.** La Banca comercială din Budapesta s'a presentatŭ unŭ individŭ cu unŭ cecŭ (asignatŭ) de 40,000 fl. asupra unei casse din Budapesta, care are unŭ însemnatŭ depositŭ de banĭ la Banca numită. Ceculŭ s'a plătitŭ, ĕr séra se constată, că subscrierea din cecŭ era falsă. Falsificatorulŭ e urmăritŭ.

***

**Delimitarea granițelorŭ.** „Epoca" spune, că marele statŭ majorŭ românŭ a terminatŭ cu planurile ce s'au ridicatŭ de comisiile militare pe fruntariile austro-ungare-române, așa precum au fostŭ definitivŭ rectificate de comisiile mixte.

***

**Decorațiunĭ furate.** Baronulŭ Plessen, consululŭ generalŭ alŭ Germaniei la Budapesta, plecândŭ la Viena șĭ-a luatŭ cu sine din Budapesta și decorațiunile. In Viena însĕ n'a mai aflatŭ nicĭ o decorație și mai multe din prețiósele sale în prețŭ de 500 fl. lipsiau. Unŭ tînerŭ elegantŭ a vêndutŭ atâtŭ decorațiile, câtŭ și prețiósele pe prețulŭ de 50 fl. unui aurarŭ, care le-a topitŭ, dér a înscĭințatŭ poliția îndată ce a aflatŭ de proveniența lorŭ.

***

**Esposiția din Parisŭ.** Direcțiunea căilorŭ ferate române a fixatŭ la 220 lei prețulŭ pentru ducere la esposițiunea din Parisŭ și întórcere. Biletulŭ e valabilŭ pentru 6 sĕptĕmânĭ. Prețulŭ acesta redusŭ se face cu începere dela 28 Februarie.

***

**Viéță lungă.** La începutulŭ lunei acesteia, precum scriu foile din România, a încetatŭ din viéță Ióna, soția lui Barbu Ciócă, județulŭ Vâlcea, în vêrstă de 120 anĭ; ĕr în ḑiua de 9 Ianuariu a încetatŭ din viéță Barbu Roibu, din comuna Lungulețĭ, județulŭ Dâmbovița. în etate de 116 anĭ.

## Noulŭ proiectŭ de lege

pentru schimbările ce se vorŭ face în organismulŭ administrațiunei financiale.

Acestŭ proiectŭ de lege deja s'a presentatŭ legislațiunei, și avemŭ sĕ ne pomenimŭ cu o lege nouă, despre administrarea averei materiale a statului, care curge și picură cu și din sudórea poporului contribuabilŭ; decĭ este de lipsă sĕ fiă cunoscutŭ din tóte părțile, și ḑiaristica sĕ'șĭ dea părerea sa, în meritulŭ ei.

Scimŭ bine, că în puterea legilorŭ existente, administrarea afacerilorŭ financiale este împărțită între mai multe corporațiunĭ oficiale, tóte numite de puterea statului, și tóte stândŭ sub dispunerea și patronagiulŭ ei. Aceste suntŭ: oficiulŭ de contribuțiune (de dare); oficiulŭ pentru croirea competințelorŭ erariale; inspectoratulŭ de dare; și direcțiunea financiară; competința acestei din urmă este estinsă și peste 7—8 comitate; apoi mai scim,că tóte decisiunile în causele nóstre de dare, de competințe erariale, timbre, echivalentŭ etc. se decideau prin forurile financiale, și în casŭ de apelare se revideau totŭ prin direcțiunea financială și ministeriulŭ de finance; vorba cea: Turculŭ te bate, Turculŭ te judecă.

Acestŭ sistemŭ este ereditŭ dela guvernulŭ absolutistŭ; și guvrnulŭ constituționalŭ ungurescŭ în 1867 l'a primitŭ binŭ bucurosŭ; căcĭ vedĭ bine și legile încă'șĭ au partea lorŭ politică; guvernulŭ, care nu póte subsista fără banĭ nicĭ unŭ minutŭ, n'a pututŭ sĕ dea administrarea arteriei de viéță a statului în mânile, sĕu sub influința comitatelorŭ, căcĭ pe atuncĭ aceste erau predomnite de spiritulŭ stărilorŭ din 1848, ĕră de altă parte, în multe comitate maioritatea, sĕu influința decidĕtóre era în mânile naționalitățilorŭ nemaghiare.

A trebuitŭ déră sĕ se aștepte încetarea și delăturarea acestorŭ împrejurărĭ molestatóre pentru guvernele, carĭ se identifică cu statulŭ. Multŭ a slăbitŭ spiritulŭ comitatensŭ care cu mândriă se numia: bariera constituțiunei; ĕră naționalitățile s'au sfărîmatŭ cu desĕvêrșire prin legea de viriliștĭ și prin împărțirea electorală a membrilorŭ comitatensĭ, ne mai amintindŭ atot puternicia oficiósă.

Intre asemenea auspicii a sositŭ timpulŭ de reformă; timpulŭ: ca administrarea financială sĕ aibă legătură organică cu administrațiunea politică; și la aceste tinde noulŭ proiectŭ; decĭ sĕ'lŭ vedemŭ mai de aprópe.

După noulŭ proiectŭ, inspectoratele de dare și oficiele pentru croirea competințelorŭ erariale, se vorŭ desface, și cerculŭ de activitate alŭ acestora se va împărți între oficiele de contribuțiune și direcțiunile financiare, carĭ vorŭ primi altă organisațiune. Basa estinderei și competinței acestorŭ direcțiunĭ financiare va fi: teritoriulŭ comitatens; cu escepțiune a comitatelorŭ mai micĭ, la carĭ, celŭ multŭ pentru două va fi instituită o direcțiune financiară.

Scopulŭ proiectului este: unificarea administrațiunei financiare, și nexulŭ ei organicŭ cu administrațiunea politică; de unde direcțiunile financiare vorŭ funcțiuna în cadrulŭ (cerculŭ) comisiunilorŭ administrative comitatense, pe lângă cooperarea și controlulŭ acestora; ĕră funcțiunea lorŭ se va estinde la tóte ramurile administrațiunei financiare.

Șefulŭ direcțiunei financiare (directorulŭ sĕu suplentulŭ sĕu) va fi membru cu votŭ alŭ Comisiunei administrative comitatense, și totodată referentulŭ causelorŭ financiare; când însĕ discusiunile și deliberările se vorŭ face asupra deciselorŭ sĕu agendelorŭ direcțiunei financiare, sĕu în meritulŭ responsabilitățiĭ acesteia, precum și în causele apelate dela direcțiune, referentul acesteia nu va avé votŭ decisivŭ.

Cerculŭ de activitate alŭ direcțiunei financiare se va estinde: la *aruncarea* dărilorŭ; la dreptulŭ de *scutire* de acestea, și *iertarea* lorŭ; va puté da concessiunĭ de prelungirea plătirei dărilorŭ. Proiectulŭ de lege mai enumĕra taxativŭ tóte ramurile agendelorŭ, carĭ cadŭ în sfera ei; enumĕră casurile în carĭ se póte apela la comisiunea admin. comit., și în carĭ se póte apela la curtea (judecătoria) financiară administrativă.

Dreptulŭ Comisiunei administ. comit. în înțelesulŭ proiectului se estinde la supravegherea și controlarea agendelorŭ directŭ financiare; mai póte cere dela ea deslușirĭ, raporturĭ etc., are dreptulŭ de a șterge din dările directe neincassabile până la suma de 100 fl.; eserceză dreptulŭ disciplinarŭ asupra anumitelorŭ persóne ale administrațiunei financiare; exerceză dreptulŭ forului apelativŭ în causele taxative enumerate.

Unŭ paragrafŭ anumitŭ a proiectului enumĕră, carĭ cause trecŭ *in apellata* la Curtea (judecătoria) adminis. financiară, și carĭ la ministerulŭ de finanțe.

Croirea competințelorŭ plătibile nemijlocitŭ, o va face oficiulŭ de dare; și anume unele însușĭ în sfera activității sale; altele numai prealabilŭ, cu aprobarea organelorŭ direcțiunei financiare; carĭ vorŭ fi causele aci amintite? le va decide ministrulŭ de finance prin ordonanță.

Comitele supremŭ (fișpanulŭ) este controlorulŭ imediatŭ alŭ direcțiunei financiare; și ca atare póte întreprinde când voiesce investigațiunĭ; póte cere deslușirĭ, raporturĭ; póte face provocărĭ de îndreptare; și în casŭ de neascultare, a cere intrevenirea ministrului; însĕ și oficiile și organele administr. politice, tóte suntŭ îndatorate a le da mână de ajutorŭ.

In privința disciplinei, directorulŭ financiarŭ, consiliarii financiarĭ, secretarii și proto-comisarii financiarĭ, vorŭ sta sub forulŭ disciplinarŭ alŭ comisiunei comitatense administrative; ĕră ceilalțĭ diregĕtorĭ subalternĭ, sub comisiunea disciplinară instituită spre acestŭ scopŭ în sînulŭ și din membrii direcțiunei financiare.

In capitala țĕrei Budapesta, vorŭ fi susținuțĭ în vigóre atâtŭ inspectorii de dare, câtŭ și oficiele pentru croirea competințelorŭ erariale.

Ce privesce *Ardealulŭ*, cu intrarea în vigóre a nouei legĭ, direcțiunea catastrală dela Clușiu va înceta; asemenea vorŭ înceta tóte inspectoratele catastrale și comisarii catastralĭ instituițĭ pentru evidența funciară.

Aceste suntŭ liniamentele principale ale proiectului. Acestŭ proiectŭ este basatŭ pe două principii fundamentale, unulŭ: ca *administrarea tuturorŭ dărilorŭ* directe și indirecte *sĕ fiă unită*, alŭ doilea: ca administrațiunea éstmodŭ unită *sĕ se aducă în legătură strînsă cu generala administrațiune politică*; éstmodŭ ambele administrațiunĭ vorŭ caracterisa două di-

recţiunī; una: în supraveghiare şi controlŭ: alta: în cooperarea positivă.

Supraveghiarea şi controlulŭ vorŭ fi în mâna comis. administr. comitatense şi a fişpanului; şi ĕstmodŭ autonomia administrativă va căpĕta influinţa în administraţiunea financiară, ce până acuma n'a fostŭ; cooperarea positivă şi faptică va sta în concursulŭ comisiunei adm. comitatense şi în sucursulŭ ce au sĕ-lŭ dea finanţei: viceşpanulŭ, pretorii cercualī, autorităţile orăşene şi comunale.

Trebue sĕ recunóscemŭ, că prin noua lege se va delătura procedura complicată de până acuma a causelorŭ financiare; ér bietulŭ contribuabilŭ va pute găsi mai deaprópe calea de lecuire, şi organele carī sĕ'lŭ ducă la acéstă cale.*)

*) Putinţă ar fi şi astădī de a lecui multe plângerī ale poporului încărcatŭ pe nedreptu cu diferite sarcinī, dér unde rĕmâne bunăvoinţa organelorŭ respective? Acésta nicī o lege, fiă câtŭ de nemerită, nu o póte înlocui. — Red.

*Oradea-mare*, 23 Ianuarie 1889.

**Ios. Romanŭ.**

## Desbaterile asupra legii militare.

Şedinţa dela 25 Ianuarie a fostŭ una din cele mai turbulente.

Br. *Jeszenszky* combătŭ proiectulŭ, numì maioritatea o cétă de trădătorī.

Preşedintele de géba stăruia sĕ se ţină sémă de demnitatea camerei.

Sigmund *Csatar* recità versurī din Petőfi, Aranyi şi din diferiţī poetastri. Impută maiorităţii, că şi mèmbrii ei îşī facŭ palate din banii ţerii. Când din drépta i-se strigă sĕ numéscă cu numele pe aceia, Csatar istorisì că deputatulŭ Alex. Orszag ca membru alŭ consiliului de supraveghere pentru zidirea parlamentului ia o léfă de 6000 fl. pe anŭ şi că ceilalţī membri ai acestui comitetŭ au înghiţitŭ deja 83.000 fl., deşi n'au nimicŭ de făcutŭ. Csatar a şi anunţatŭ o interpelare în acéstă privinţă.

Preşedintele îlŭ admonià sĕ nu suspiţioneze astfelŭ unŭ partidŭ întregŭ, dér stânga începù a face larmă şi a-lŭ ocroti contra preşedintelui.

Contele Gabriel *Karolyi*, care de curênd s'a întorsŭ dintr'unŭ peregrinagiu la Kossuth, vede în proiectŭ unŭ atentatŭ contra constituţiei Ungariei. Crisă esternă nu este după părerea sa, ci pe Ungurī îi sperià cu Ruşii numai de dragulŭ lui Bismark. Ruşii nu ţintescŭ a poseda acéstă ţéră, căcī ar fi putut'o face acésta în 1848, când Paskievicī a raportatŭ Ţarului, că Ungaria zace la piciórele sale. Totulŭ, chiar şi legea militară, e unŭ tributŭ pentru Germania, care tremurŭ pentru posesiunile sale ce le-a luatŭ cu forţa. Toţī bărbaţii nostri de statŭ maimuţărescŭ pe Bismark, chiar până acolo, încâtŭ Andrassy, Tisza şi chiar Szechenyi au datŭ pentru parlamentŭ câte-unŭ Herbert, şi la viitórele alegerī va trebui sĕ aducă fiecare membru alŭ partidei liberale câte unŭ micŭ Herbert cu sine. Noua lege a asemĕnat'o vorbitorulŭ cu o ghilotinare a Ungariei. Loculŭ lui Tisza e pe banca de acusaţiune, ér nu pe cea ministerială.

Contele Stefan *Karolyi*, frate-sĕu şi amiculŭ prinţului de corónă Rudolf, a subscrisŭ moţiunea lui Apponyi. A împutatŭ guvernului lipsă de tactŭ şi de lealitate atâtŭ cu privire la legea militară, câtŭ şi la ordinaţiunea în cestiunea limbei germane. Guvernulŭ face negustoriă cu constituţia ungurescă şi preţulŭ ce-lŭ plătesce Ungaria pentru acésta e rîulŭ Tisza Ministrulŭ Fejervary a servitŭ pré multŭ în armata comună şi nu cunósce aspiraţiunile naţionale, dér Tisza le cunósce şi n'ar fi trebuitŭ sĕ consimtă la unŭ proiectŭ ce vatămă consciinţa naţională Guvernulŭ sĕ fi stăruitŭ mai energicŭ în Viena pentru drepturile Ungariei. Lipsa de lealitate o dovedesce guvernulŭ de aceea, pentru-că pórtă în gură fidelitatea pentru dinastiă la timpŭ nepotrivitŭ anume când rupe constituţia ungurescă în sdranţe şi le depune la treptele tronului!

Ministrulŭ *Tisza* respinge împutarea, că guvernulŭ sdrenţuesce constituţia. Maioritatea lucréză lealŭ, pe când minoritatea numai vorbesce lealŭ.

Agitaţiă mare, larmă destulă, înaintea camerei sute de ómenī, carī vréu sĕ intre pe galerii, dér poliţia îi respinge Galeria e ocupată de studenţī.

Alex. *Orszagh* rĕspunde lui Csatar, că neadeverŭ e totŭ ce a spusŭ despre dênsulŭ şi despre consiliulŭ de supraveghiare a zidirei parlamentului. Nicī unŭ crucerŭ n'a primitŭ până acum acestŭ consiliu, ér dênsulŭ ca secretarŭ şi consilierŭ juristicŭ alŭ comitetului are 1200 fl. pe anu.

Preşedintele admonià pe deputaţī sĕ nu mai atingă afacerī private.

## Din camerile române.

*Camera*. Şedinţa dela 17 Ianuarie.

D-lŭ *Marghilomanŭ Ionŭ* depune o petiţiune a mai multorŭ locuitorī din Buzĕu pentru cererea de pământŭ.

D-lŭ *Blarembergŭ* face o propunere prin care cere adăogarea unui aliniatŭ la art. 276 pr. c. prin care magistratulŭ înaintatŭ, numitŭ sèu decoratŭ de unŭ ministru, sĕ nu pótă judeca în procèsulŭ ce acelŭ ministru l'ar pleda, fie ca avocatŭ, reclamantŭ sèu intimatŭ.

D-lŭ *Morţunŭ* (socialistŭ) în cestie personală caută sĕ rĕspundă discursului d-lui N. Ionescu din precedenta şedinţă. Onorabilulŭ se încurcă rĕu cândŭ e întrebatŭ de ce nu'şī împarte moşia ca sĕ dea esemplu de interesŭ la sórtea ţĕranului.

D-lŭ *N. Ionescu* spune socialiştilorŭ, că au mare pretenţiune de a regenera societatea. Le arată apoi, că pe cândŭ socialiştii susţinŭ „internaţionala", dênsulŭ susţine *naţionalitatea română*. D-lŭ Ionescu arată o scrisore ce a primit'o dela unŭ moşŭ alŭ lui Morţunŭ, în care îlŭ felicită pentru rĕspunsulŭ ce i-l'a datŭ nepotului sĕu şi spune, că ar venì în Cameră dér nu vré sĕ se întâlnéscă cu nepotu-sĕu Vasilie şi cu ideile lui, faptŭ de care tenĕrulŭ Morţunŭ nu e tocmai măgulitŭ.

Se alegŭ membrii comisiunei de anchetă parlamentară relativă la alegerea lui L. Veniaminŭ.

*Senatulŭ*. Şedinţa dela 17 Ianuarie.

Se ia în desbatere legea relativă la renunţarea din partea statului la plata procentelorŭ dela cumpărătorii moşielorŭ statului Craioviţa şi Fărcăşanca.

D-lŭ *A. Greceanu* (Oltŭ) demonstră, că cumpărătorii fiindŭ nevoiţī din consideraţii topografice a cumpăra aceste pământurī absolutŭ sterpe, au fostŭ suiţī şi siliţī a da unŭ preţŭ fabulosŭ, în câtŭ de se vorŭ cere de statŭ şi dobândile la dobândī asupra ratelorŭ întârdiate, statulu ar beneficia de o camătă neaudită şi incompatibilă cu demnitatea sa, pentru care se rogă a se admite legea.

D-lŭ *Al. Lahovari*, ministru Domeniilorŭ, crede că admiterea legii este o cestiune de dreptate, cu tóte că, cumpărătorii fiind majorī, statulŭ nu póte fi rĕspundĕtorŭ de actulŭ sĕvêrşitŭ de dênşii. Cu tóte acestea în faţa preţului considerabilŭ a cumpărărei şi a sumelorŭ deja plătite, Senatulŭ în înalta sa înţelepciune va judeca asupra actului de generositate ce se cade sĕ facă Statulŭ în casulŭ de faţă. Insĕ, pentru-că Camera trecută a mersŭ prea departe în generositatea ei votându o lege prin care trece cu bunătatea asupra tuturorŭ datorielor rĕmase din acéstă vêndare, ceea ce ar fi unŭ precedentŭ funestŭ şi nepomenitŭ, rógă Senatulŭ sĕ admită proiectulŭ aşa cum a fostŭ propusŭ de guvernulŭ Brătianu şi prin care Statulŭ renunţă la procente, prelungindŭ cu 10 anī terminulŭ pentru plata capitalului în ratele neplătite.

Proiectulŭ fostului guvernŭ se ia în consideraţiă.

D-lui *N. Fleva* i-se pare generositatea legei de faţă, că e prea afară din cale, căcī de vreme ce li-se iartă dobândile întârdiate, celŭ puţinŭ sĕ plătescă de îndată capitalulŭ orī sĕ înapoeze moşia, căcī a li-se mai prelungi termenu însemnéză o curată delapidare, o spoliaţiune a averei publice.

D-lŭ *A. Lahovari*, ministrulŭ domenielorŭ, declară, că susţine proectulu fostului guvernŭ, pentru că i-se pare mai echitabilŭ alt felŭ decâ Senatulŭ ar rĕspinge legea, Statulŭ pe lângă suma considerabilă deja încasată ar trebui sĕ ia înapoi dela ţĕranii cumpărătorī moşia şi sĕ le urmurescă şi altă avere. De se va face acesta apoi se se scie, că se datoresce îndemnuluid-lui Fleva; câtŭ pentru ministerŭ elŭ nu crede că în casulŭ de faţă póte fi vorba de spoliaţiune, cu tóte că legea ce susţine este a guvernului Brătianu, ci unŭ actŭ de dréptă generositate din partea Statului.

Se dă cetire unui amendamentu alŭ d-lui *P. Grădişteanu*, prin care cere sĕ se ierte şi sĕ se restitue tuturorŭ cumpărătorilorŭ de proprietăţī de ale Statului, procentele ratelorŭ întârdiate. In urmă retrage amendamentulŭ.

Legea, pusă în totalŭ la votŭ cu bile, se primesce cu mare maioritate.

D-lŭ *P. Grădişteanu* îşī desvóltă interpelarea sa relativă la aplicarea decretului de amnestie asupra ţĕranilorŭ implicaţī în rescólele din Prahova şi întrebă ce caută menţiunea în decretulŭ regalŭ despre ţĕranii dela Fulga şi Ghiorghiţa din Prahova întru câtŭ cei d'ântei au fostŭ condamnaţī şi cei d'ai doilea au fostŭ achitaţī mai 'naintea promulgărei decretului care, décă prevede Prahova, s'ar înţelege c'ar fi trebuitŭ sĕ beneficieze de dênsulŭ cei condamnaţī, ceea ce nu s'a întêmplatŭ. De asemenea doresce a se sci, décă decretulŭ de amnestie se aplică şi la ţĕranii daţī pentru rescóla tribunalelorŭ corecţionale, după cum a hotărîtŭ afirmativŭ dĕunădī trib. de Ilfovŭ. Cere dér ca mĕsura de amnestie complectă sĕ'şī afle explicaţiunea pe largŭ, décă ministrulŭ a înţelesŭ acésta când a propus'o.

D-lŭ *Vernescu*, ministrulŭ justiţiei, rĕspunde, că în înţelesulŭ general alŭ cuvêntului, Suveranulŭ conformŭ Constituţiei nu póte acorda amnestia decâtŭ pentru delicte şi crime politice. Astfelu decretulŭ prevede, că amnestia nu se putea întinde asupra celorŭ osêndiţī mai 'nainte cu hotărîrī definitive, pentru care suveranulu şī-a reservatŭ dreptulŭ de graţie. Câtŭ privesce pe cei din Prahova, s'a datŭ unu decretŭ de graţie pentru 11 condamnaţī de Curtea cu juraţī din ţĕranii acusaţī pentru rĕscóla din comuna Fulga. In rĕsumatŭ decretulŭ de amnestie nu s'a pututŭ întinde decâtŭ asupra delictelorŭ politice şi tribunalulŭ de Ilfovŭ a greşitŭ întindându'lŭ asupra delictelorŭ corecţionale. Câtŭ pentru cei osêndiţī, M. S. a arătatŭ şi va arăta după propunerea ministrului cea mai largă generositate acordêndu-le graţia complectă orī reducerī însemnate din pedépsa ce au a mai suferì.

D-lŭ *P. Grădişteanu* felicită pe miniştrii. că au datŭ acestŭ largŭ şi dreptŭ caracterŭ rĕscólei ţĕrănescī prin decretŭ de amnistie, dér cere se fiă aplicatŭ tuturorŭ rĕsculaţilorŭ fără osebire de categorii.

D lŭ *Vernescu* pentru lămurirea d-lui Grădişteanu dă citire listei ţĕranilorŭ dela Fulga ce au fostŭ graţiaţī. Ministru adaogă, că toţī acei, carī au fostŭ condamnaţī, s'au graţiatŭ şi speră, că M. S. Regele va întinde îndurarea Sa şi asupra celorŭ ce se vorŭ mai condamna pentru împărtăşire la rĕscólă. Cu tóte acestea nu se póte abusa de prerogativa Suveranului şi a întinde graţia şi asupra preveniţilorŭ învinuiţī de delicte de dreptŭ comunŭ sĕvêrşite în coincidenţă cu rĕscóla. Póte că unora sĕ li-se pară prea strâmtă, dér guvernulŭ nu póte uita, că pe lângă îndurare este siguranţa Statului şi respectulŭ proprietăţii, carī trebuescŭ garantate.

Prinţulu *Gr. Sturdza* crede, că impresiunea lăsată de preopinenţī trebue sĕ fiă fórte plăcută, întrucâtŭ din ambele părţī s'au produsŭ cele mai umanitare simţiminte. Dér altceva e când depositarii puterei urméză sĕ garantaze ordinea şi principiulŭ proprietăţei; este admisibilŭ dér, că guvernulŭ şi regele suntŭ convinşī. că acei făcĕtorī de rele nu vorŭ mai ataca cu focŭ şi fierŭ proprietatea. Şi în acestŭ casŭ întrebă pe guvernŭ, ce mĕsurī a luatŭ pentru supraveghierea acestorŭ ómenī pentru liniştea proprietăţei. Acésta pentru siguranţa ordinei publice pe viitorŭ.

D-lŭ *G. Vernescu* declară, că n'a fost îndemnat de o'deşartă fanfaronadă propuind regelui mĕsurile de clemenţă, ci în covingerea, că celŭ puţinŭ câtŭ va sta pe acea bancă va şti sĕ facă a se respecta legea de orī-cine şi nu va sta unŭ momentŭ la învoială e restabilì ordinea când va fi atinsă.

## Literatură.

**Icona Sufletului.** Carte de rugăciunī şi cântărī bisericescī. Prelucrată şi edată, cu permisiunea Ordinariatului diecesanŭ gr. cath. de Gherla, de *Vasiliu Pătcaşiu*, preotŭ gr. cat. în Hotoanŭ. Ediţiunea a 2-a coresă şi amplificată. Tipărită în Gherla la Imprimeria „Aurora" 1888. — Acéstă carte, care conţine: rugăciunī pentru tóte ocasiunile de obsce, cântările după cele 8 viersurī la mânecatŭ, s. liturgie, înseratŭ, la înmormêntare, cununiă etc., îndrumărī din tipicŭ, 10 ilustraţiunī frumóse, — se póte prenumĕra dela autorulŭ în *Er-Hatvan*, p. u. *Tasnád-Szántó* (Selagiu). Câte unŭ esemplarŭ cu 50, 75 cr. cu 1 fl. 25 cr. şi 3 fl 20 cr. Dela 10 esemplare prenumĕrate deodată se dă unulŭ rabatŭ.

## Cununiă.

D-lŭ *Eleseu Iulianŭ Danŭ*, absolventŭ în teologie şi institutorŭ la şcóla fundaţională în Borgo-Prundŭ, face cunoscută căsătoria sa cu D-şóra *Maria I. Branea.* Celebrarea cununiei se va face în biserica Sf. Archangelī din Măereu Dumineçă la 10 Faurŭ 1889, la órele 3 d. a.

Felicitările nóstre!

## DIVERSE.

**Cei mai bogaţī din lume.** O statistică apărută de curêndŭ dă următórele indicaţiunī asupra celorŭ mai avuţī ómenī din lume. Alăturī cu puternicii capitaliştī notaţī în acéstă listă, ómenii ce se dicŭ bogaţī pe la noi pentru că au o sută de mii de lei, nu suntu decâtŭ nisce sĕrăcăcioşī.

| Numele şi Naţienalitatea, | Capitalŭ, | Venitŭ annualŭ |
|---|---|---|
| Jay Gould, americanu | 1,375,000,000— | 70.000,000 |
| J. W. Mackay, amer. | 1,250,000,000— | 65,500,000 |
| Rothschild, englesŭ | 1,000,000,000— | 50,000,000 |
| C. Vauderblit, amer. | 625,000,000— | 31,250,000 |
| J.-P. Jones, amer. | 500,000,000— | 25,000,000 |
| D. de Vestminst, engl. | 400,000,000— | 20.000,000 |
| John I. Astor, amer. | 250,000,000— | 12,500,000 |
| W Stewert, americ. | 200,000,000— | 10,000,000 |
| Gordon Bennett, amer. | 150,000,000— | 7,500,000 |
| D. de Sutherland, engl. | 150,000,000— | 7,500,000 |
| D. de Nurthumb, engl. | 125,000,000— | 6,250,000 |
| Marchiz de Bute, engl. | 100,000,000— | 5,000,000 |

**Dorinţa cea din urmă.** O femeiă tinĕră, fórte elegantŭ îmbrăcată, se aruncà în dina de 18 a l. c. în canalulŭ oraşului Tulusa. Nenorocita, cu tóte sforţările date, n'a pututŭ fi scăpată; după multe cercetărī nevoióse, cadavrulŭ ei fu găsitŭ. Ea era soţia unui funcţionarŭ înaltŭ. Innecata fu adusă în casa bărbatului ei. Pe masă se găsì o scrisóre, parfumată şi elegantă, în care ea justificà mórtea ei pentru-că croitorulŭ i-a stricatŭ o rochie de balŭ, cu care a tribuitŭ sĕ se ducă la balŭ în acea séră. La sfêrşitŭ d-na Maronet rógă pe bărbatulŭ ei, ca celŭ puţinŭ hainele-i de înmormêntare sĕ fie confecţionate de unŭ croitorŭ mai bunŭ. Étă o dorinţă cu totulŭ originală, décă dorinţă o putemŭ numi!

### Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 31 Ianuarie st. n. 1889.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescī | Cump. | 9.25 | Vênd. | 9.27 |
| Argintŭ românescŭ - | „ | 9.15 | „ | 9.20 |
| Napoleon-d'orī - - - | „ | 9.55 | „ | 9.57 |
| Lire turcescī - - - | „ | 10.80 | „ | 10.88 |
| Imperialī - - - - | „ | 9.80 | „ | 9.88 |
| Galbinī | „ | 5.60 | „ | 5.69 |
| Scris. fonc. „Albina" 6% | „ | 101.— | „ | —.— |
| „ „ „ 5% | „ | 98.— | „ | 98.50 |
| Ruble rusescī - - - | „ | 127.— | „ | 128.— |
| Discontulŭ - - - - | 6½—8% pe anŭ | | | |

### Cursulŭ la bursa de Viena

din 1 Febuarie st. n. 1889.

| | |
|---|---|
| Renta de aurŭ 4% - - - - - - - | 100.00 |
| Renta de hârtiă 5% - - - - - - - | 93.25 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - | 145 20 |
| Losurī din 1860 - - - - - - - - - | —.— |
| Acţiunile băncei austro-ungare - - | 889.— |
| Acţiunile băncei de creditŭ ungar. - | 309 75 |
| Acţiunile băncei de creditŭ austr. - | 309.60 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - - | 99.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - - | —.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - - | 114.75 |
| Bonurī rurale ungare - - - - - | 105.— |
| Bonurī cu clasa de sortare - - - - | 105.— |
| Bonurī rurale Banatu-Timişŭ - - - | 105.— |
| Bonurī cu cl. de sortare - - - - - | 105.— |
| Bonurī rurale transilvane - - - - | 105 — |
| Bonurī croato-slavone - - - - - - | 104.— |
| Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - - | 99.90 |
| Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ | 132 25 |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - - - - - - - - - - | 125.40 |
| Renta de hârtiă austriacă - - - - | 82.60 |
| Renta de argintŭ austriacă - - - - | 83 01 |
| Renta de aurŭ austriacă - - - - - | 111.20 |
| Galbenī împĕrătescī- - - - - - - - | 5.67 |
| Napoleon-d'orī - - - - - - - - - - | 9.56 |
| Mărcī 100 împ germane - - - - - | 59.22½ |
| Londra 10 Livres sterlinge - - - - | 120.85 |

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
**Dr Aurel Mureşianu**

# „HAȚIEGANA“

## ASOCIAȚIUNE DE ANTICIPAȚIUNE ȘI CREDITŬ IN HAȚEGŬ.

## CONVOCARE.

Membrii asociațiunei de anticipațiune și creditŭ „Hațiegana“ sunt rugațĭ a se înfățișa în numĕrŭ câtŭ de mare la

### I-a ADUNARE GENERALĂ ORDINARĂ,

care se va ține în Hațegŭ la 3 Martie a. c. st. n. 10 óre a. m. în localulŭ asociațiunei.

### Obiectele la ordinea ḑilei suntŭ:

1. Alegera unui președinte, unui vice-președinte, doi scriitorĭ și doi secretarĭ.
2. Raportulŭ directorului.
3. Raportulŭ consiliului de supraveghiare.
4. Revisiunea rațiociniului, statorirea bilanțului și a câștigului curatŭ.
5. Alegerea comisiunei de supraveghiare.
6. Alegerea unui membru în consiliulŭ administrativŭ în urma abḑicerei membrului Nicolau Teodosiu.
7. Luarea de conclusŭ cu privire la părțile fundamentalĭ cedate de Johann Heffner și Carl Krenn membrului Basiliu Șandor de Vist.
8. Desemnarea foilorŭ în carĭ au a se publica afacerile asociațiunei.
9. Statorirea remunerațiunei comptabilului și secretarului pro 1888.
10. Statorirea bugetului pe anulŭ 1889 și salarulŭ comptabilului.
11. Eventuale propunerĭ făcênde în sensulŭ § 72 din statute.
12. Dispozițiunĭ pentru verificarea protocolului.

In casŭ, decă nu se vorŭ presinta membri în numĕrŭ recerutŭ de statute, spre a aduce concluse valide, adunarea generală se va ține în 16 Martie 1889 st. n. la 10 óre a. m., când cei presențĭ peste obiectele puse la ordinea ḑilei vorŭ delibera necondiționatŭ conformŭ §. 70 din statute.

Din ședința consiliului administativŭ ținută în Hațegŭ la 24 Ianuarie 1889 st. n.

**Bontescu Mihály**, directorŭ. **Ioane Tocaciu**, secretarŭ.

## Contulŭ bilanțului pro 1888.

**Active**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | Cassa în numerarŭ | fl. | 62.— |
| 2. | în cambii | „ | 13,268.— |
| 3. | în cambii cu acoperire hypotecară | „ | 3780.— |
| 4. | taxa de înscriere | „ | 588.— |
| 5. | diverse conturĭ debitóre | „ | 8.— |
| | | | 17,706.— |

**Pasive**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | Părțĭ fundamentale | fl. | 8797.— |
| 2. | depunerĭ spre fructificare | „ | 7246.56 |
| 3. | interese transitore anticipate | „ | 186.91 |
| 4. | interesele părțilorŭ fundamentale | „ | 259.79 |
| 5. | interesele depunerilorŭ spre fructicare | „ | 193.13 |
| 6. | spesele de fundare | „ | 588.— |
| 7. | diverse conturĭ creditóre | „ | 8.— |
| 8. | profitŭ curatŭ | „ | 426.61 |
| | | | 17,706.— |

*Hațegŭ*, la 31 Decemvrie 1888.

**Ioane Baciu**, cassarŭ. **Bontescu Mihály**, directorŭ. **Alesandru Serafinŭ**, comptabilŭ.

Subsemnata comisiune de supraveghiare am examinatŭ contulŭ bilanțului și confrontândŭ'lŭ cu registrele principale și auxiliare ale associațiunei ținute în bună regulă l'am găsitŭ în consonanță cu aceleașĭ și esactŭ.

*Hațegŭ*, la 27 Ianuariu 1889.

Paulŭ Olteanu, Marcu Munteanŭ, Ioanŭ Cornea, Avramŭ Celegredeanŭ.

## Contulŭ profitului și perderilorŭ.

**Esite.**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | Interese la depunerĭ | fl. | 193.13 |
| 2. | Interese la părțile fundamentale | „ | 259.79 |
| 3. | Interese transitóre anticipate | „ | 186.91 |
| 4. | La chirie | „ | 80.— |
| 5. | Salare | „ | 72.— |
| 6. | Timbru | „ | 132.45 |
| 7. | Mobiliarŭ | „ | 228.24 |
| 8. | Spese generale | „ | 454.62 |
| 9. | Profitŭ curatŭ | „ | 426.61 |
| | | | 2033.75 |

**Venite.**

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | Taxa de înscriere | fl. | 588.— |
| 2. | Interese de escomptŭ | „ | 1249.03 |
| 3. | Provisiune | „ | 196.72 |
| | | | 2033.75 |

*Hațegŭ*, la 31 Decemvrie 1888.

**Ioane Baciu**, cassarŭ. **Bontescu Mihály**, directorŭ. **Alesandru Serafinŭ**, comptabilŭ.

Subsemnata comisiune de supraveghiare am esaminatŭ contulŭ profitului și perderilorŭ și conformândŭ'lŭ cu registrele principale și auxiliare ale associațiunei ținute în bună regulă, le-amŭ găsitŭ în consonanță cu aceleașĭ și esactŭ.

*Hațegŭ*, la 27 Ianuariu 1889.

Paulŭ Olteanu. Marcu Munteanŭ. Ioanŭ Cornea. Avramŭ Celegredeanŭ.

## *Cătră onorații cetitorĭ!*

„*Gazeta Transilvaniei*“ întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele doveḑĭ de simpatiă și de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cinciḑecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ și condusŭ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei ḑece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului și trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 „*Gazeta Transilvaniei*“ a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ḑi, érășĭ cu acelașĭ prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea ḑiarului câtŭ și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca ḑiarulŭ sĕ-șĭ aibă tipografia proprie.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astăḑĭ dela unŭ ḑiarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ ḑice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astăḑĭ când, ca niciodată până acuma, posițiunea ḑiaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre și amende în banĭ o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recâștigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă și sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, introducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca „*Gazeta Transilvaniei*“ nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până și în coliba țĕranului.

Condușĭ de aceste vederĭ, voimŭ sĕ facemŭ și cu începerea anului viitorŭ mai multe esențiale ameliorărĭ în ḑiarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până aḑĭ la redactarea foii, suntemŭ decișĭ a cultiva mai multŭ și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ pututŭ da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale*, carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, așa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ și acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe tĕrêmulŭ politicŭ, literarŭ și socialŭ, ci ținêndŭ deopotrivă sémă și de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei și higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere și alŭ trebilorŭ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea câștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ ḑiarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — și astfeliu sciind că sĕ sémte trebuința de a i se face cu putință orĭ și căruĭ Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele și trebuințele lui, **ne-amŭ decisŭ ca dela anulŭ nou 1889 înainte sĕ mărimŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Duminecă și sĕ le întocmimŭ și sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ și ce cetitorŭ și se se pótă abona și separatŭ.**

Deschidemŭ dér abonamentŭ la „*Gazeta Transilvaniei*“, care deși mai bogată în materialŭ, va costa ca și până acuma *12 fl. v. a. pe anŭ* și în deosebi pentru aceia, cărora împregiurările nu le értă de a abona întregŭ ḑiarulŭ, deschidemŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale „*Gazetei Transilvaniei*“, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

*Rugămŭ pe abonațiĭ noștrĭ de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei“ precum și pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona și separatŭ.*

**Redacțiunea.**

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ